

Decreet houdende bescherming van het archeologisch patrimonium

Datum 30/06/1993

houdende bescherming van het archeologisch patrimonium

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Art. 1.

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Art. 2.

Dit decreet regelt de bescherming, het behoud, de instandhouding, het herstel en het beheer van het archeologisch patrimonium, alsmede de organisatie en de reglementering van de archeologische opgravingen.

Art. 3.

Voor de toepassing van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten wordt verstaan onder:

- 1° archeologisch patrimonium: alle vormen van archeologische monumenten en zones;
- 2° archeologische monumenten: alle overblijfselen en voorwerpen of enig ander spoor van menselijk bestaan die getuigenis afleggen van tijdperken en beschavingen waarvoor opgravingen of vondsten een betekenisvolle bron van informatie zijn, onderverdeeld in:
  - a) onroerende archeologische monumenten: alle niet verplaatsbare archeologische monumenten die ondergronds of aan de oppervlakte of onder water aanwezig zijn, alsook de roerende archeologische monumenten die onroerend zijn door bestemming;
  - b) roerende archeologische monumenten: alle andere archeologische monumenten;
- 3° archeologische zone: alle gronden die van wetenschappelijk en cultuurhistorisch belang zijn wegens de mogelijk aanwezige archeologische monumenten, met inbegrip van een bufferzone;
- 4° beschermde goederen: het archeologisch patrimonium dat volgens de bepalingen van dit decreet is ingeschreven op een ontwerp van lijst of op een lijst van beschermde archeologische monumenten en/of zones;
- 5° archeologische opgravingen: de aanwending van wetenschappelijke technieken waaronder men doelbewust de ondergrondse of aan de oppervlakte of onder water aanwezige archeologische monumenten opspoort, blootlegt en onderzoekt;
- 6° archeologische prospecties: de aanwending van technieken waardoor men doelbewust de aanwezigheid van archeologische monumenten opspoort;
- 7° toevalsvondst: de louter toevallige ontdekking van archeologische monumenten en zones;
- 8° het agentschap : de entiteit die door de Vlaamse Regering belast wordt met taken van beleidsuitvoering inzake onroerend erfgoed;
- 9° de commissie : de afdeling Archeologie van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, vermeld in het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten;
- 10° eigenaar: de natuurlijke of rechtspersoon, houder van het recht op eigendom, vruchtgebruik, erfpacht of recht van opstal;
- 11° gebruiker: de natuurlijke persoon of de rechtspersoon, andere dan die bedoeld in 10°, die een zakelijk of persoonlijk recht kan doen gelden, inzonderheid de huurder en de pachter;
- 12° regionale openbare besturen: de provincies, de bisschoppelijke seminaries en de kathedrale

kerkfabrieken;

13° lokale openbare besturen: de gemeenten, de verenigingen van gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de intercommunale centra voor maatschappelijk welzijn, de polders, de wateringen, de verenigingen van polders en wateringen, de kerkfabrieken en de andere rechtspersonen die voor de uitoefening van een openbare eredienst of voor verenigingen van vrijzinnigen onroerende goederen beheren.

Art. 4.

§ 1. De ontdekking, de bescherming en het behoud van het archeologisch patrimonium en het uitvoeren van archeologische opgravingen zijn van algemeen nut.

§ 2. De eigenaar en de gebruiker zijn ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

HOOFDSTUK II: OPGRAVINGEN EN TOEVALSVONDSTEN

Art. 5.

Voor vergunningsaanvragen, ingediend overeenkomstig artikel 133/30, § 1, 2° van het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, die een invloed kunnen hebben op de ondergrond, is de vergunningverlenende overheid verplicht binnen dertig dagen na ontvangst van het dossier advies in te winnen bij het agentschap.

Deze brengt binnen dertig dagen na ontvangst van de adviesaanvraag een advies uit dat bindend is voorzover het voorwaarden oplegt.

Dit advies kan nadere voorwaarden opleggen en voorschriften bevatten ter bescherming van het archeologisch patrimonium.

Art. 6.

§ 1. Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.

Indien de vergunning wordt geweigerd, opgeschort of ingetrokken, kan de aanvrager tegen deze beslissing beroep instellen bij de regering die uitspraak doet na de commissie te hebben gehoord.

De Vlaamse Regering stelt de vergunningsprocedure en de beroepsprocedure vast.

§ 2. Het uitvoeren van prospecties zonder ingreep in de bodem is toegelaten, onverminderd de meldingsplicht zoals bepaald in artikel 8. Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.

§ 3. De Vlaamse Regering bepaalt de algemene voorwaarden voor het uitvoeren van archeologische opgravingen, de kwalificaties waarover de personen moeten beschikken die archeologische opgravingen uitvoeren en de procedure voor aanvraag, schorsing of intrekking van de vergunning.

Deze vergunning wordt afgeleverd voor een welbepaald archeologisch monument of archeologische zone en voor een welbepaalde termijn.

De aflevering van een vergunning wordt afhankelijk gemaakt van voorwaarden die betrekking hebben op inzonderheid:

1° de noodzaak of wenselijkheid om het archeologisch monument of de archeologische zone voor de toekomst te bewaren;

2° het belang van het archeologisch monument of de archeologische zone;

3° de kwalificaties en de middelen waarover de aanvrager beschikt om de opgraving tot een goed einde te brengen;

4° het sluiten van een schriftelijke overeenkomst tussen de vergunningsaanvrager, de eigenaar en de gebruiker, die de vergoeding regelt voor eventuele schade en die de bestemming van de roerende archeologische monumenten regelt;

5° de verbintenis door de vergunningsaanvrager om binnen te bepalen termijnen interimverslagen en een volledig eindverslag bij het agentschap in te dienen en deze verslagen te publiceren;

6° het aanvaarden door de vergunningsaanvrager van een toezicht door het agentschap en de overeenkomstig artikelen 30 en 31 aangewezen personen, elk wat hun bevoegdheid betreft.

Art. 7.

De Vlaamse Regering kan het uitvoeren van een opgraving tot algemeen nut verklaren en daartoe de tijdelijke bezetting van de gronden bevelen. Zij bepaalt de grenzen van deze gronden en de duur van de bezetting. Zij kan de voorwaarden bepalen waaronder intussen andere werken en handelingen op deze gronden mogen worden uitgevoerd, alsook kan zij het stilleggen van die werken en handelingen of een opschorting of intrekking van verleende verkavelings-, bouw- en exploitatievergunningen bevelen.

Art. 8.

Eenieder die, anders dan bij het uitvoeren van vergunde archeologische opgravingen een goed vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het een archeologisch monument betreft, is verplicht hiervan binnen drie dagen aangifte te doen bij het agentschap. Het agentschap stelt de eigenaar en de gebruiker, in geval zij niet de vinder zijn, en de betrokken gemeente(n) hiervan in kennis.

De gevonden archeologische monumenten en hun vindplaats moeten tot de tiende dag na de melding in onveranderde toestand door de eigenaar, gebruiker en vinder bewaard blijven, beschermd worden tegen beschadiging of vernieling en toegankelijk gesteld worden voor onderzoek door het agentschap, ... , zonder dat dit aanleiding kan geven tot het vorderen van enige schadevergoeding.

De termijn van tien dagen kan door het agentschap ingekort worden na onderzoek of indien deze verplichting tot onverantwoord hoge kosten aanleiding zou geven, of verlengd worden.

De Vlaamse Regering bepaalt de algemene beschermingsvoorschriften die op de bij toevalsvondsten gevonden archeologische monumenten van toepassing zijn.

Art. 9.

Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen. De Vlaamse Regering stelt de vergunningsprocedure vast. Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1 vergunde opgraving.

Art. 10.

Een vergoeding kan worden gevorderd voor eventuele schade, voor zover door de schade-eiser wordt bewezen voortvloeiend uit:

1° de toepassing van artikel 7 voor zover de stillegging van werken en handelingen of de opschorting van verleende verkavelings-, bouw- en exploitatievergunningen dertig dagen overschrijdt;

2° de intrekking van verleende verkavelings-, bouw- en exploitatievergunningen zoals vermeld in artikel 7;

3° de verlenging van de termijn van tien dagen zoals vermeld in artikel 8, voor zover de totale termijn dertig dagen overschrijdt.

De Vlaamse Regering stelt die vergoeding onverwijld vast en keert ze dadelijk uit. Bij betwisting stelt de rechter de vergoeding vast.

Schade voortvloeiend uit de toepassing van artikel 7 kan evenwel niet gevorderd worden wanneer de eigenaar en de uitvoerder van de werken tijdens dewelke de toevalsvondst gebeurde, zich niet van hun meldingsplicht hebben gekweten.

HOOFDSTUK III: INSTELLINGEN

AFDELING 1 VLAAMSE ARCHEOLOGISCHE RAAD

Art. 11.

...

AFDELING 2 INSTITUUT VOOR HET ARCHEOLOGISCH PATRIMONIUM

Art. 12.

...

HOOFDSTUK IV: BESCHERMING

AFDELING 1 PROCEDURE

Art. 13.

§ 1. De Vlaamse Regering maakt ontwerpen van lijst op van de voor bescherming vatbare archeologische monumenten en zones. Zij besluit daartoe op eigen initiatief of op voorstel van het agentschap, de commissie, een provincie, een gemeente, een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke instelling of vereniging of een particulier.

§ 2. De ontwerpen van lijst bevatten:

- 1° de omschrijving van de te beschermen goederen;
- 2° de kadastrale nummers van de percelen waar die goederen zich bevinden;
- 3° een plan waarop die goederen nauwkeurig worden afgelijnd;
- 4° de redenen die tot de bescherming aanleiding geven;
- 5° de algemene en bijzondere beschermingsvoorschriften.

Art. 14.

§ 1. De ontwerpen van lijst worden: ...

1° bij een ter post aangetekende brief ter kennis gebracht van de eigenaars zoals bekend bij de Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen op de datum van opmaken van de ontwerpen van lijst;

2° ter kennis gebracht van de gewestelijke diensten, bevoegd voor ruimtelijke ordening, landinrichting, milieu, natuurbehoud en natuurlijke rijkdommen, en van de provincie(s) en gemeente(n) in kwestie.

§ 2. In de kennisgeving aan de in § 1, 1° vermelde eigenaars wordt hen de verplichting medegedeeld binnen tien dagen na ontvangst de gebruikers bij een ter post aangetekende brief kennis te geven van de ontwerpen van lijst, op straffe van hoofdelijke aansprakelijkheid voor het herstel en de schadeloosstelling zoals bepaald in artikel 37.

§ 3. De in § 1, 1° vermelde eigenaars geven bij een ter post aangetekende brief kennis van de eventuele gewijzigde eigendomstoestand aan het agentschap, binnen tien dagen na ontvangst van de betekening, op straffe van hoofdelijke aansprakelijkheid voor het herstel en de schadeloosstelling zoals bepaald in artikel 37.

§ 4. De ontwerpen van lijst worden bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

Art. 15.

De rechtsgevolgen van de bescherming treden in werking vanaf de kennisgeving bedoeld in artikel 14, § 1 en § 2 en in ieder geval vanaf de publikatie bedoeld in artikel 14, § 4. De inschrijving op de ontwerpen van lijst, bedoeld in artikel 13, vervalt van rechtswege indien de Vlaamse Regering geen besluit heeft genomen tot inschrijving op de lijsten, bedoeld in artikel 21, binnen de termijn van één jaar na de publikatie bedoeld in artikel 14, § 4.

Art. 16.

Binnen een maand na ontvangst van de in artikel 14, § 1 bedoelde kennisgeving zendt het gemeentebestuur zijn gemotiveerd advies, samen met het proces van de ingediende bezwaren, over de ontwerpen van lijst aan de gouverneur van de betrokken provincie en aan het agentschap.

Binnen twee maanden na ontvangst van de in artikel 14, § 1 bedoelde kennisgeving brengt de provincie over de ontwerpen van lijst een gemotiveerd advies uit bij het agentschap.

Indien de in dit artikel bedoelde adviezen niet binnen de vastgestelde termijnen worden uitgebracht, worden zij geacht gunstig te zijn.

Art. 17.

Binnen twee maanden na ontvangst van de in artikel 14, § 1, § 2 en § 3 bedoelde kennisgeving kunnen de eigenaars en gebruikers en de belanghebbende derden bij het gemeentebestuur of bij het agentschap hun opmerkingen en bezwaren indienen.

Art. 18.

Het agentschap maakt voor het departement waaraan de beleidsondersteunende opdrachten inzake onroerend erfgoed worden toevertrouwd een verslag op van de in de artikelen 16 en 17 bedoelde adviezen, opmerkingen en bezwaren en brengt daarover een gemotiveerd advies uit.

Art. 19.

De Vlaamse Regering besluit, na advies van de commissie, tot opheffing van de inschrijving op de ontwerpen van lijst of tot inschrijving op de lijst van de beschermde archeologische monumenten en zones.

Art. 20.

De opheffing van de inschrijving op de ontwerpen van lijst wordt ter kennis gebracht en gepubliceerd overeenkomstig artikel 14.

Art. 21.

De Vlaamse Regering maakt de lijsten op van beschermde archeologische monumenten en zones. De lijsten omvatten:

- de geactualiseerde gegevens van artikel 13, § 2;
- de redenen die tot de bescherming doen besluiten;
- de algemene en bijzondere beschermingsvoorschriften.

Art. 22.

De lijsten worden ter kennis gebracht en gepubliceerd overeenkomstig artikel 14 en de rechtsgevolgen van de bescherming treden in werking vanaf deze kennisgeving en in ieder geval vanaf de publikatie.

Art. 23.

De Vlaamse Regering besluit, na advies van de commissie, tot het geheel of gedeeltelijk opheffen of wijzigen van de lijsten van beschermde archeologische monumenten en zones.

AFDELING 2 RECHTSGEVOLGEN

Art. 24.

De besluiten tot inschrijving op de ontwerpen van lijst en tot inschrijving op de lijsten van de beschermde archeologische monumenten en zones [(verv. decr. 28 februari 2003, art. 10, I: 3

april 2003)] zijn algemeen bindend. Er kan slechts van worden afgeweken in de door dit decreet bepaalde gevallen en vormen.

Art. 25.

§ 1. De Vlaamse Regering bepaalt de algemene beschermingsvoorschriften voor beschermde archeologische monumenten en zones.

§ 2. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning ... :

1° beschermde archeologische monumenten en zones te verwijderen of hun toestand te wijzigen;

2° graafwerken of terreinwijzigingen, inclusief wijzigingen van de grondwatertafel, uit te voeren in beschermde archeologische monumenten en zones, onverminderd de bepalingen van artikel 26;

3° archeologische opgravingen, prospecties met ingrepen in de bodem en graafwerken uit te voeren met de bedoeling onroerende archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen en roerende archeologische monumenten te verzamelen of uit hun originele context te verwijderen.

§ 3. De Vlaamse Regering stelt de vergunningsprocedure vast. Het agentschap kan aan de afgifte van een vergunning voorwaarden verbinden. De vergunning wordt verleend voor bepaalde werken, voor een bepaald archeologisch monument of voor een bepaalde archeologische zone en eventueel voor een bepaalde tijd of tot opschorting of opheffing van de vergunning.

§ 4. Deze vergunning wordt geacht ambtshalve te zijn verleend indien het gaat om handelingen en werken die tevens vergunningsplichtig zijn op grond van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en die vergund zijn volgens de procedure en onder de voorwaarden zoals bepaald in hetzelfde decreet.

Art. 26.

De algemene en bijzondere beschermingsvoorschriften mogen de bestaande exploitatie van de bossen en de bedrijfsvoering van een landbouwbedrijf niet belemmeren zolang deze activiteiten de aanwezige archeologische monumenten niet beschadigen.

Het scheuren van terreinen, het eerste diepploegen van akkerland en de ontstronking van bosterreinen worden evenwel beschouwd als terreinwijzigingen zoals bedoeld in artikel 25, § 2, 2°.

Art. 27.

[... (opgeh. decr. 18 mei 1999, art. 169, I: 1 mei 2000)]

Art. 28.

Bij overdracht van een beschermd onroerende archeologisch goed of van een op dergelijk goed betrekking hebbend zakelijk recht, moet de instrumenterende ambtenaar in de overdrachtsakte vermelden dat bedoeld goed beschermd is en welke de algemene en bijzondere beschermingsvoorschriften zijn en deze overdracht meedelen aan het agentschap.

Art. 29.

Het agentschap houdt een register van beschermde archeologische monumenten en zones. De regering stelt de inrichting van het register vast en regelt de beveiliging van de informatie die het bevat.

Afschriften van het register berusten bij de provincie(s), de gemeente(n), het kadaster en de bewaarder der hypotheeken, elk voor hun ambtsgebied.

HOOFDSTUK V: BEHEER EN SUBSIDIERING

Art. 30.

De ambtenaren van het agentschap en de door de Vlaamse Regering aangewezen personen hebben, wanneer dit voor een goed beheer van het archeologisch patrimonium noodzakelijk is, toegang tot de terreinen waar zich archeologische monumenten kunnen bevinden, woningen uitgezonderd.

Art. 31.

Onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie, hebben de provinciegouverneur, de burgemeester, alsook de daartoe door de regering aangewezen ambtenaren toegang tot de beschermde goederen om alle nodige opsporingen en vaststellingen van overtredingen van dit decreet te verrichten.

Art. 32.

Werken die worden uitgevoerd of handelingen die worden verricht in strijd met de beschermingsvoorschriften, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning als vermeld in artikel 6, § 1, of in artikel 25, § 2, kunnen worden stilgelegd of belet door de in artikel 31 genoemde personen, ... , zo nodig door het leggen van de zegel en inbeslagname van de werk- en voertuigen en met behulp van de openbare macht.

Art. 33.

§ 1. De Vlaamse Regering kan financiële bijdragen verlenen voor het uitvoeren van archeologische opgravingen.

§ 2. De Vlaamse Regering kan financiële bijdragen verlenen voor het uitvoeren van instandhoudings-, beveiligings-, beheers- en herstelwerken aan beschermde goederen, die worden ondernomen door of op initiatief van regionale en lokale openbare besturen, publiekrechtelijke of privaatrechterlijke rechtspersonen of particulieren.

§ 3. De bijdragen bepaald in § 2 hebben betrekking op het totale bedrag van de uitgave voor werken die rechtstreeks verband houden met het archeologisch belang van de beschermde goederen.

§ 4. De Vlaamse Regering omschrijft de aard van de werken bepaald in § 2 en van de kosten die geheel of gedeeltelijk voor een bijdrage in aanmerking komen, bepaalt de algemene voorwaarden, de samenstelling van het dossier en stelt de procedure vast.

§ 5. De verdeling der kosten voor de werken bepaald in § 2 wordt vastgesteld als volgt:

1° voor werken ondernomen door of op initiatief van regionale openbare besturen:

Vlaams Gewest: 60 %;

provincie: 40 %;

2° voor werken ondernomen door of op initiatief van lokale openbare besturen:

Vlaams Gewest: 60 %;

provincie: 20 %;

gemeente: 20 %;

3° voor werken ondernomen door of op initiatief van andere publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen of particulieren:

Vlaams Gewest: 60 %;

provincie: 20 %;

gemeente: 7,5 %;

initiatiefnemer: 12,5 %.

Art. 34.

Met betrekking tot de toevalsvondsten kan tussen het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering of het agentschap en de eigenaar van het terrein en de vinder een overeenkomst worden gesloten die de bestemming van de roerende archeologische monumenten regelt, onverminderd de rechten van de vinder en de eigenaar van het terrein, zoals bepaald door de artikelen 552 en 716 van het Burgerlijk Wetboek.

Deze overeenkomst kan tevens de overdracht van de roerende archeologische monumenten naar een openbare verzameling bepalen en de eventuele vergoeding die daarvoor aan de eigenaar en de vinder wordt toegekend.

HOOFDSTUK VI: STRAFBEPALINGEN

Art. 35.

Onverminderd de toepassing van de bij het Strafwetboek of bij andere wetten of decreten bepaalde straffen, wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en een geldboete van 100 tot 50 000 frank of met één van deze straffen:

1° de eigenaar en de gebruiker die nalaten de bepalingen na te leven van artikel 4, § 2;

2° hij die zonder of in strijd met de bij artikel 6, § 1 bepaalde vergunning opgravingen of graafwerken verricht met het doel archeologische monumenten te ontdekken of te onderzoeken;

3° hij die archeologische prospecties met ingrepen in de bodem uitvoert zonder of in strijd met een schriftelijke vergunning overeenkomstig artikel 6, § 2;

4° hij die verzuimt de algemene voorwaarden na te leven voor het uitvoeren van archeologische opgravingen, opgelegd krachtens artikel 6, § 3;

5° hij die zich verzet tegen het bevel tot tijdelijke bezetting van de gronden, zoals bepaald in artikel 7;

6° hij die nalaat aangifte te doen overeenkomstig artikel 8;

7° de eigenaar en de gebruiker die nalaten de nodige bewakings- en beschermingsmaatregelen te nemen, bepaald in artikel 8;

8° hij die zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning overeenkomstig artikel 9 een detector gebruikt om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen;

9° hij die nalaat de beschermingsvoorschriften na te leven bepaald in de artikelen 13, § 2, artikel 21 en artikel 25;

10° de eigenaar die nalaat de kennisgeving te doen overeenkomstig artikel 14, § 2 en § 3 en artikel 22;

11° hij die zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning overeenkomstig artikel 25, § 2 en § 3 verboden werken en handelingen verricht;

12° de instrumenterende ambtenaar die nalaat de vermelding in de overdrachtsakte in te schrijven en de overdracht te melden aan het agentschap overeenkomstig artikel 28;

13° hij die de toegang weigert aan ambtenaren of personen als vermeld in de artikelen 30 en 31;

14° hij die zich verzet tegen het stilleggen of beletten van verboden werken en handelingen overeenkomstig artikel 32.

Art. 36.

De bepalingen van het eerste boek van het Strafwetboek, met inbegrip van de artikelen 66, 67, 69, tweede lid en 85 zijn van toepassing op de bij artikel 18 bepaalde misdrijven.

Art. 37.

Bij elk vonnis van veroordeling wordt bevel gegeven tot het terugbrengen en het herstel van de beschermde goederen in hun vroegere toestand of uitzicht en dit op kosten van de veroordeelde, onverminderd de schadeloosstelling.

Indien herstel niet mogelijk is, kunnen op vordering van de Vlaamse Regering of haar gemachtigde aanpassingswerken worden bevolen.